

مذاکرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز پنجشنبه (۲۲) تیر ماه ۱۳۴۶

فهرست مطالب :

- ۱- تصویب صورت جلسه .
- ۲- بیانات آقای رئیس .
- ۳- بیانات آقایان : خواجه نوری - دکتر اسفندیاری - دکتر ممین .
- ۴- اعلام تعطیلات تابستانی - ختم جلسه .

مجلس در ساعت یازده و پانزده دقیقه صبح بریاست آقای مهندس عبدالله ریاضی تشکیل گردید

۱- تصویب صورت جلسه

رئیس - راجع بصورت جلسه دفعه گذشته نظری نیست؟ (اظهاری نشد) صورت جلسه قبل تصویب میشود.

۲- بیانات آقای رئیس

رئیس - همکاران عزیز

تعطیلات تابستانی مجلس شروع میشود و امکان دارد که دیگر فرصت آن نباشد که جلسه مجلس تشکیل گردد و بسا پایان یافتن تعطیلات تابستانی، دوره خدمتگزاری مجلس بیست و یکم نیز پایان برسد از این فرصت استفاده کرده نخست مراتب سپاسگزاری عمیق و قلبی خود را بحضور همکاران عزیز که در این دوره قانونگذاری اینجانب را مورد اعتماد و عنایت قرار داده و وظیفه اداره مجلس را بعهده ام واگذار فرمودید صمیمانه سپاسگزاری میکنم (احسنت) و پیداست که ناچه اندازه از همکاری صمیمانه و

بسیار ارزنده شما در اجرای وظائفیکه بعهده ام گذاشتید برخوردار بوده و محتاج بگفتن نیست که ناچه حداز این حسن توجه خود را در همین الطاف و محبت های شما همکاران عزیز میدانم .

همه میدانند که مجلس بیست و یکم بعد از انقلاب مقدس شاه و ملت و برای تحقق بخشیدن به آمال ملی در راه بشم رسانیدن نتایج این انقلاب عظیم تشکیل شد و نمایندگان این دوره بادرک عمیق و دقیق مسئولیت تاریخی عظیمی که در این راه از طرف ملت بعهده آنان واگذار شده بود کار خود را آغاز کردند (صحیح است) و امروز که آخرین ایام این دوره قانونگذاری پایان میرسد میتوانم مفتخر باشم که وظیفه ملی خود را که برای اجرای آن از طرف ملت انتخاب شده اند با امانت و صداقت و پشت کار و صرف وقت و دقت کافی و کامل انجام دادند (صحیح است) و بزرگترین سنداقتخارا این دوره مجلس آنست که خدماتش

پیوسته مورد عنایت شاهنشاه آریا مهر بوده و در کتاب انقلاب سفید درباره مجلس بیست و یکم چنین مرقوم فرموده اند :

« قیافت پارلمان ایران بکلی تغییر کرد و مجلسی بوجود آمد که در آن لوایح مترقیانه و اصلاح طلبانه که برفع اکثریت جامعه ایرانی تدوین میشود بجای آنکه مورد کارشکنی قرار گیرد و سرانجام بکلی رد شود یا مسخ گردد و با بنظر موردم رسیدگی قرار گیرد تا در صورتیکه واقعاً برفع کشور باشد تصویب شود » .

گذشته از این سند قاطع و افتخار آمیز قضاوت و داوری ملت ایران نیز سند ارزنده دیگری است از خدمتگزاری نمایندگان دوره بیست و یکم قانونگذاری، بدیهی است که در تمام ادوار مجلس قوانین مترقیانه تصویب شده (صحیح است) ولی در هیچیک از ادوار قانونگذاری تا این اندازه لوایح مفید و مؤثر در جهت سازندگی و پیشرفت کشور تصویب نگردیده و در هیچیک از دورهها مجلس این اندازه جلسات منظم نداشته و از حیث کمیت و کیفیت تا این حد کار نکرده است و یقین است که ملت ایران بانظر صائب و دقت و بصیرت بدانچه گذشته است مینگرد و طرز کار و کردار و رفتار نمایندگان خود را با واقع بینی و وقوف کامل داوری خواهد نمود (صحیح است) . در اینجا باید عرض کنم که يك همکاری نزدیک و اصولی در امور مربوط بمصالح مملکت و اجرای هدفهای مقدس شاه و ملت همواره بین نمایندگان دو حزب اکثریت و اقلیت وجود داشته و اکنون فرصت مناسبی است که از فراکسیون های پارلمانی اکثریت و اقلیت و مجاهدانیکه هر يك در نظم و نسق امور پارلمانی و پیشرفت وظائف مجلس بکار برده اند صمیمانه تشکر کنم (احسن است) .

نمایندگان این دوره مانند نمایندگان مجلس پیشرفته جهان با پیروی از اصول صحیح که بررسی و تنقیح لوایح پارلمانی است قسمت اعظم و گاهی تمام اوقات خود را در مجلس و کمیسیونها گذرانده و با استفاده از تخصص و تبحر در اصلاح و تکمیل لوایح کمال مجاهدت را معمول داشته اند .

در این مجلس انقلابی نمایندگان بجای آنکه نواقص لوایح دولت را برای استفاده تبلیغاتی شخصی در پشت کرسی خطاب بعنوان کنند آنرا در جلسات کمیسیونها و بافراکسیونها عنوان کرده و در رفع این نواقص اشتراك مساعی نموده و در نتیجه لوایحیکه پس از بررسی و مطالعه کامل بمجلس برای تصویب نهائی ارجاع میشده خالی از عیب و نقص بود و بدینجهت مورد و مجالی برای سخنرانیهای تبلیغاتی که نمایندگان این دوره خود نیز بهیچوجه بدان راغب نبوده اند باقی نمیگذارد (صحیح است) .

بهر صورت مجلس بیست و یکم هر چه بود و هر چه چه کرد گذشت و این تاریخ و داوری ملی است که میتواند ارزش خدمات این مجلس را درك مثبت و ضبط کند. امیدوارم مجلس آینده توفیق یابد که دنباله این خدمات را در جهت منافع ملی با نیروی بیشتری ادامه دهد (انشاء الله) .

در پایان سخن لازم میدانم از همکاری و هم آهنگی کامل مجلس محترم سنا با مجلس شورای ملی در خدمات قانونگذاری سیاسگزاری خود و نمایندگان مجلس را بر رئیس محترم و هیئت رئیسه مجلس سنا و سناتور های محترم تقدیم دارم (احسن است) آنچه هر دو مجلس انجام داده اند نتیجه ایمان واقعی بد اجرای هدفهای ملی و وظایفی بوه است که ملت ایران به آنها واگذار کرده و پیروی از اصولی است که برای تحقق بخشیدن آن مبعوث بوده اند .

از کارکنان مجلس شورای ملی که با صمیمیت و لیاقت و صداقت خدمت میکنند (صحیح است) سپاسگزارم. همه شمارا بخدا میسپارم و برای همگی در سایه عنایات الهی و الطاف شاهنشاهی توفیق و سعادت و سلامت میطلبم (احسن است) .

رئیس - آقای خواجه نوری بفرمائید .

خواجه نوری - با اجازه مقام ریاست، خوبست راجع به چند سالی که از عمر ما سپری شده چند کلمه ای صحبت کنیم. مجلس دوره بیست و یکم موقعی شروع بکار کرد که انقلاب ششم بهمین شکوفان شده بود و بهمت شاهنشاه افکار و عقاید نوین و نجات بخشی در این مملکت بر سر زبانها افتاده بود و

چه بسا اشخاصی بودند که در آن موقع تردید داشتند که آیا ما میتوانیم باین هدفهای عالی برسیم و سلامت این راه دشوار را طی کنیم؟ مجلس شورای ملی دوره ۲۱ که ما وریتی بس دشوار داشت موفق گردید که با تصویب قوانین انقلابی در تأیید افکار انقلاب سفید در بکری نشانیدن این افکار در تقویت دولتی که مجری این افکار بود کوشش و مساعی نماید (صحیح است - احسن است) این افتخار بزرگ است برای ما چه بعد از کیل مجلس باشیم یا نباشیم نسل آینده در باره دوره بیست و یکم قضاوت خواهد کرد و خواهند دید که چه راه مشکل و پر خطر و دشواری را کشور ما، دولت ما با کمک قوه مقننه طی نموده است و لیکن باید گفت که آنها تصویب قوانین کافی نیست در گذشته هم دیدیم که قوانینی در همین پارلمان تصویب شد و سالها طول کشید که دولتها در اجرای آن عاجز بودند یکی از بارزترین آنها قانون اجباری بودن تحصیلات ابتدائی برای همه جوانان ما بود که تا پیدا شدن سپاه دانش قانون بموقع اجرا گذاشته نشده بود. همچنین بعضی از قوانین اجتماعی دیگر، برای چه دولتها نمیتوانستند این قوانین مفید را در گذشته اجرا کنند؟ و برای چه توانستند در این دوره چهار ساله تمام قوانین انقلابی را بوجد احسن بموقع اجرا بگذارند و حتی جبران ما فات بکنند و آنچه در گذشته نشده بود انجام بدهند؛ برای این بود که مجلسی صادق، وفادار و علاقمند بود که اعمال صحیح دولت را تأیید کرد (صحیح است) اعتبارات لازم را تصویب نمود مالیاتها را از اشخاص متمول گرفت و بمصرف امور اجتماعی و فرهنگی و احتیاجات مملکت رساند. اینها همانطوریکه عرض کردم نشانه ای است از خدماتیکه قوه مقننه در این دوره انجام داده است البته نباید فراموش کنیم که دولت حزبی ما هم مجری صادقی بود (صحیح است) دولت حزبی ما هم منویات شاهنشاه آریا مهر را خوب درك میکرد (صحیح است) و با صداقت بموقع اجرا میگذاشت انشاء الله این رویه صحیح ادامه یابد و مجالسها در ادوار آینده بتوانند توفیق

آنرا داشته باشند که همانطوریکه مقام ریاست فرمودند ساعتی زیاد بدون اینکه اظهار خستگی بکنند در کمیسیونها و در جلسات علنی بنشینند، صبح و بعد از ظهر و شب کار بکنند و نتیجه کارشان را بملت ایران ارائه بدهند و دولتلهائی هم سر کار باشند که تصمیمات قوه مقننه را با صداقت و امانت بموقع اجرا بگذارند. این است راه درستگاری ملت ایران. این است راه توفیق، این است طریقهای که ما باید طی بکنیم برای آنکه هذعن هستیم عقب افتادگیهایی که هنوز داریم باید جبران بکنیم (صحیح است) اگر ما همیشه فقط از موفقیتهایمان صحبت بکنیم و از احتیاجاتمان صحبت نکنیم راه غلطی مییم، ایم ما همیشه باید دشواریها را ببینیم همیشه باید احتیاجات مردم این مملکت را در نظر خودمان مجسم کنیم ولیکن باعینک خوش بینی بتمام این مطالب نظاره کنیم. ما باید با ایمان خودمان، بعمل خودمان اعتقاد داشته باشیم و بقلب ملت ایران و به پشتکار ملت ایران و با ایمان و اعتقاد ملت ایران و بفداکاری ملت ایران اعتقاد داشته باشیم (صحیح است) و میدانیم این نسل حاضر است که همه گونه تحمل زحمت و رنج میکنند برای اینکه نسل آینده مرفه و سعادت مند و سر بلند باشد (احسن است) چون وقت تنگ است هر چند گفتنی بسیار است بهمین چند کلمه فداقت میکنم در پایان از مرشدی که میتوانم بگویم واقعاً مرشدی جناب مهندس ریاست ریاست مجلس جنبه معنوی داشت (صحیح است) از مرشدی ایشان تشکر میکنم (احسن است) از خدمات صادقانه تمام کارمندان مجلس شورای ملی اظهار تشکر میکنم (صحیح است - احسن است) و توفیق آنانرا که شاهد گذشتگان بودند، شاهد خدمات ما هم بودند و شاهد خدمات آیندگان هم خواهند بود از ایشان اظهار تشکر کنم و امیدوارم آنها بتوانند همیشه در کار پسر افتخار خودشان موفق و کامروا باشند (احسن است، احسن است) .

رئیس - آقای دکتر اسفندیاری بفرمائید .

دکتر اسفندیاری - چون جناب آقای رامبد لیدر

فراکسیون پارلمانی حزب مردم در مسافرت بودند اعضای فراکسیون از بنده خواستند در چند مورد تذکراتی حضور همکاران عزیزم عرض کنم. قبلاً از ریاست محترم مجلس - شورای ملی و هیئت رئیسه که واقعاً با کمال بی طرفی و بینظری مجلس را در این چهار سال اداره کردند از طرف حزب مردم تشکر میکنم (احسنت) ثانیاً در مورد لطفی که اکثریت در مورد پذیرفتن بعضی از نظرات - منطقی و اصولی ما بخرج دادند و حوصله اینکه در مورد شنیدن عرایض ما از طرف اکثریت محترم مجلس بخرج دادند از طرف فراکسیون پارلمانی حزب مردم تشکر میکنم (احسنت) البته در تمام مدتی که در مجلس بودیم کوشش کردیم بلاویح مفیدی که از طرف دولت میآمد رأی بدهیم و اگر لوایحی هم بنظر ما ناقصی داشت ما از نظر رفع نقص نظرات و تذکرات خود در ضمن پیشنهادهای تقدیم کردیم و در هر موردی که پیشنهادی دادیم با کمال بی طرفی و بی نظری در کمیسیونها مورد شور و امعان نظر قرار گرفت بعضی را پذیرفتند و بعضی را با منطبق صحیحی که داشتند بمانگفتند قبول این در حال حاضر درست نیست و ما تسلیم نظر اکثریت در آن مورد خاص شدیم (احسنت) و اگر تذکراتی در جلسه علنی از طرف فراکسیون پارلمانی حزب مردم در مورد خاصی اعم از بودجه یا سایر موارد داده شده برای ارشاد و راهنمایی دولت بوده برای اینکه بدولتی که خدمتگزار شاهنشاه و مورد تأیید شاهنشاه ما باشد مجبوریم تذکرات لازم را برای بهبود وضع قوانین و اجرای قوانینی که از مجلس میگذرد بدهیم و دولتی که مورد تأیید شاهنشاه هست خود بخود مورد تأیید ما هم بهر صورت که حساب بکنید هست. امیدواریم دولت در موارد خاصی که اجرای قانون بآن بستگی دارد در اجرای قوانین منتهای سعی و کوشش را بکند و قوانین را به بهترین نحوی اجرا بکند. در خانمه از طرف فراکسیون پارلمانی حزب مردم از هیئت محترم رئیسه و جناب آقای

رئیس و تمام همکاران عزیز تشکر میکنم و موفقیت همه را در امری که در آینده بعهد خواهد داشت از خداوند خواهانم (احسنت).

رئیس - آقای دکتر مبین تشریف بیاورید.

دکتر مبین - همکاران محترم مثل اینکه انتظار دارند در جلسه آخر هم بنده اخطار نظامنامه ای عرض کنم ولی اینطور نیست و بنده میخواستم همانطور که جناب آقای خواجه نوری فرمودند عرض کنم ما باید در این جلسه آخر از زحماتی که کارمندان مجلس متقبل شده اند بخصوص در مواجه شدن با نمایندگان انقلاب که شب و روز در کنار تصویب لوایح و رسیدگی بلاویح دقت میکردند و کار مجلس را فوق العاده زیاد کرده بودند این کارمندان زحمت بسیار زیادی کشیدند ما باید در روز آخر از آقایان تشکر کنیم (صحیح است) راجع بطرز کار فرد فرد ما هر کس راجع بخودش میتواند صحبت کند بنده شخصاً میتوانم عرض کنم که هر کدام از ما وقتی که در منزل تنها میباشیم میتوانیم بخودمان نمره خوب یا بد بدهیم و همچنین بیشتر همکاران محترم که اینجا تشریف دارند موقعی که تنها هستند و مرور میکنند خدمات گذشته را مسلماً نمره خوب بهمکاران خودشان که در این مجلس هستند خواهند داد. راجع به آینده که بعداً کدامیک از ما مجدداً انتخاب میشوند یا نمیشوند بنده باید عرض کنم «مشکک آنست که خود ببوید نه آنکه عطار بگوید» ما که کاندیدای تازه نیستیم افرادی هستیم يك دوره یا بیشتر در اینجا خدمت کردیم بنابراین موکلین ما یا از کار ما راضی بوده اند یا نبوده اند، خوب اگر راضی بودند دلشان خواست مجدداً رأی میدهند دلشان نخواست رأی نمیدهند بنده شخصاً بسهم خودم هیچ توقعی از موکلین خودم بعنوان اینکه مجدداً بنده را انتخاب بکنند ندارم و بخصوص مطابق سلیقه خودم فکر میکنم مردم میبایست بدون اینکه بنده تقاضا بکنم یا اینکه

تظاهر بکنم نسبت به اعمال گذشته خود و آنها را بازگو کنم مجدداً خودشان تشخیص بدهند و اگر مایل بودند رأی میدهند و اگر فعالیتی از طرف بنده ابراز شود مسلماً برای توفیق خودم نیست فقط برای توفیق حزب است بنده بعنوان خودم کوچکترین فعالیتی نخواهم کرد بلکه برای توفیق حزب میکوشم (احسنت).

۴- اعلام تعطیلات تابستانی - ختم جلسه

رئیس - با اجازه خانمها و آقایان با این جلسه

جلسات عادی دوره چهار ساله تمام میشود و اگر دولت تقاضا کند جلسه فوق العاده تشکیل میدهم. از خانمها و آقایان خواهش میکنم اگر بمسافرت تشریف میبرند آدرسشان را بدقت مجلس بدهند که اگر لازم شد بتوانیم انعقاد جلسه را به اطلاعشان برسانیم تا برای جلسه فوق العاده تشریف بیاورند. بنابراین جلسه را ختم میکنم و همه را بخدا میسپارم.

(۲۰ دقیقه قبل از ظهر جلسه ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - مهندس عبدالله ریاضی